

FŐVÁROSI ÜGYEK.

Budapest csatornázásának rekonstrukciója.

Csöndben, a községi élet izgalmasabb ~~színterén~~ nyei mögött szerényen meghúzódva nagy jelentőségű, tudományos alapossággal végrehajtott munka fejeződött be a városházán. Fock Ede tanácsos jelentette be a belügyi, és földművelésügyi minisztériumok, a közmunkák tanácsa és a főváros szakértő bizottsági tagjaiból alakított végrehajtó bizottságnak, hogy a főváros közegészségügyének fejlődés-története egy újabb fejezettel gazdagabb: *elkészült a főváros pesti oldalának végleges, évtizedekre előrelátó csatornázó terve.* És az a több, mint két órás ismeret előadás, a melyet e tárgyban a tervezet készítője, Farkas Árpád műszaki tanácsos tartott, arról győzte meg a műszaki előkelőségekből álló értekezletet, hogy a főváros ez elsőrendű közegészségügyi intézményének ügye méltó kezekre van bízva.

Csatornahálózatunk rendszeres megépítése a helvenes években kezdődött; 1912-ig a mellécsatornák nélkül 22 és fél millió koronát ruházott be a főváros e közművébe; azóta további 8 millió korona hitelt engedelmzett a soroksári Duna-kitorkolás, az óbudai áttemelő teleppel kapcsolatos csatornázás és a Kelenföld csatornázása céljára. A munkák részben elkészültek, részben folyamatban vannak. A most tárgyalás alatt álló tervezet szerint a pesti oldal régi csatorna rendszerének rekonstrukciójára és fejlesztésére *körülbelül 41 millió koronára lesz szükség.* Ezek után még csak a budai oldal végleges csatornázása marad hátra, a melynek tervezésére csak most kerül a sor, s a mely előreláthatóan 15—20 millió korona beruházást fog igényelni. Végeredményben tehát *kereken 90—100 millió korona* beruházást fog teljes kiépülése után a főváros e közműve képviselni.

Annyi bizonyos, hogy alig van Európa számottevő városai között egy is, a mely a csatornázás tervezőjével szemben változatosabb és sokoldalubb követelményeket támasztana, mint fővárosunk. Igaz, hogy a Duna, mint recipiens a maga hatalmas víztömegével aránylag könnyűvé teszi a legnehezebb problémák egyikét, a szennyes vizek elvezetését; mind

a mellett az újabb kor egészségügyi követeléseit az ilyen nagy vízek fertőzésének és szennyezésének is hátráltatják; a kitoroklás közelében épülő kereskedelmi kikötő eliszapodásának megelőzése technikai szempontból is bizonyos előfeltételek megtartását kívánja meg. E mellett a budai hegység záporainak megfelelő levezetése, a kelenföldi keserűvízes átalajnak az építőanyagokra való befolyása, a pesti oldal mélyebben fekvő városrészeinek, a Rákospatak vízének, Kőbánya külső területeinek és végül a szomszédos kisebb községeknek szükségszerűen bekövetkező bekapcsolása mind olyan részei a problémának, amelyek a leggondosabb és legkörülményesebb tanulmányozást teszik szükségessé. A főváros csatornázó ügyosztályának nagyszabású terve nagy gondokkal és tudással vette tárgyalás alá a feladatot minden egyes részletét; és végeredményben olyan maradandó becsű művet alkotott, amely méltán sorakozik Európa nagy városainak hasonló technikai alkotásai mellé.

A tervzet, amely a program szerint a balpart 8675 hektár területén kívül a szomszédos községek mintegy 6000 hektár belterületével is számol, szinte a sokat emlegetett *Nagy-Budapest körvonalainak első kibontakozását jelenti.*

A választott csatornázó rendszer maga tisztító, azaz a szenny- és csapadékvizek közös csatornaszelvényben nyernek levezetést. A csatornába kerülő szennyvizek mennyiségét a Hungária-köruton belüli területről hektáronként 500 lélek, a csatlakozó területekről 300, a periférián fekvő területekről pedig 200 lélek után számították. A méretezésnél alapul vett mértékadó csapadékból, melynek értéke a vízgyűjtőterület arányában változó, ugyancsak a fenti beosztás szerint 80, 50 és 30 százalékos az a rész, amely a hálózathoz be is jut.

A mi a Hungária-köruton belül eső csatornaművet illeti, a mai három főgyűjtő és a mellék-hálózat szerves kapcsolatba hozatala érdekében 26 új mellékgyűjtő építése van tervbe véve. A Hungária-köruton kívül fekvő területek csatornázó tervénél az az elv jut érvényre, hogy a Duna és a partvonal relatív tisztasága érdekében a *kis vízek a város alatt torkoljanak a Dunába, míg edelben a nagy vízek a lehető legrövidebb úton vezetessenek a recipiensbe.* Magassági tekintetben az egész külső terület két részre oszlik és pedig mély és magas zónára. A *mély zóna* 980 hektár s a Dunapart és az Alsórákosi pályaudvar közti területet öleli fel (Angyalföld és Lóportár-dűlő). Két gyűjtővel, öt mellékgyűjtővel és két vészkiöntővel bír. A gyűjtők a Városliget északnyugati sarka közelében tervezett *szivattyutelepeken végződnek.*

A *magas zóna*, amely a határig terjedő összes többi területről áll, 6955 hektár kiterjedésű s a tervzet szerint két részre oszlik, nevezetesen a külső Kerepesi-úttól délre és északra eső területre. A magas zóna déli részének fővonala a Hungária-köruti főgyűjtő, melybe a Felső Rákos—Kerepesi-úti, a Kőbányai alsó és felső, valamint a Mesterutcai gyűjtők és a magas főgyűjtő szennyvízesatornája torkollik be. A főgyűjtőn leérkező vizeket a középponti telepen homokfogón és rostélykamrával vezetik át.

A magas zóna felső részének fővonala a Hungária-köruti záporcsatorna, mely ugyancsak a Kerepesi-útnál kezdődik, de a déli rész főgyűjtőjével éppen ellenkező irányban haladva, a Hungária-körut felső végénél torkollik a Dunába.

A tervzet egyik érdemleges része az ugynevezett *hígító foknak 4-ről 3-ra való leszállítására* vonatkozó javaslat, melynek elfogadásával a kis vízek emelő és szállító költsége is 25 százalékkal fog esőkkenni; a mi több százezer koronás évi kiadástól fogja megszabadítani a várost. A Duna óriás víztömegében szennyvizeink még alacsony vízállások esetén is oly mértékű hígítást (mintegy 1000-szerest) nyernek, hogy az eddig megkívánt négy-szörös hígítófok nagy költséget jelentő föntartása más kedvezőtlenebb helyzetben levő városok ugyancsak kérdésben követett eljárásával szemben túlzást és megokolatlan pénz pazarlást jelentene.

Részletesen foglalkozik a tervzet a hálózati üzem és pedig a csatorna-tisztítás és föntartás kérdéseivel is. A tisztítás terén az öblítő üzem bevezetését hozza javaslatba, mely sokkal hatásosabb és olcsóbb az eddigi kézi erővel végzett tisztításnál. A tisztítás és a föntartás üzeme városi kezelésben állana: a város fogja azonban végezni a *házi bekapcsolások építését* is. A hálózat zavartalan üzemének biztosítása, valamint a köz- és magánvagyon védelme érdekében új, *modern csatornázó szabályrendelet* is készült.

A tervzethez *költségvetés és végrehajtó program* is van mellékelve. E szerint a tervezett munka végrehajtása *összesen 41,870,000 koronába* fog kerülni, mely összegből az első öt évben 19,510,000 korona, a második öt évben pedig 14,230,000 korona

értékű munka lenne kiépítve; a fennmaradó 8,130,000 korona a mű teljes befejezéséhez lesz szükséges. Arra való tekintettel, hogy a csatornázó költségek a mai évi 2 millió koronáról 10—12 év alatt évi 5—6 millió koronára fognak növekedni, azt is javasolja az ügyosztály, hogy a *csatornázó üzemnek saját számlája* legyen. A fedezet kérdésében a leírás szerint oly szoros a kapcsolat a *csatornaművek építése és a telkek értékének növekedése* között, hogy a költségeknek *telekértékadó útján való fedezete* nemcsak kézenfekvő, de egyúttal a helyi teherelosztás nézőpontjából is a legigazságosabb megoldás lenne. A mellék-hálózat költségét a javaslat szerint a jövőben is folyóméter homlokzat hossz után, és három évenként megállapítandó *kerék összegben* (például folyóméterenként 30 korona) kellene kiróni. **B. A.**